

Jáhen
King
Kong

román

James
McBride

Přeložila Barbora Punge Puchalská

Jáhen King Kong

Vyšlo také v tištěné verzi

**Pa
se
ka**

James McBride

Jáhen King Kong – e-kniha

Copyright © Paseka, 2023

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

**Pa
se
ka**

Jáhen King Kong

**James
McBride**

**Jáhen King
Kong**

Přeložila Barbora Punge Puchalská

Vychází s podporou Ministerstva kultury České republiky

DEACON KING KONG

Copyright © 2020 by James McBride

All rights reserved including the right of reproduction in whole or in part in any form.

This edition published by arrangement with Riverhead Books, an imprint of Penguin Publishing Group, a division of Penguin Random House LLC.

Translation © Barbora Punge Puchalská, 2022

Cover art © Jaya Miceli

ISBN tištěné knihy: 978-80-7637-362-4

ISBN ePUB: 978-80-7637-432-4

ISBN MOBI (Kindle): 978-80-7637-433-1

ISBN PDF: 978-80-7637-434-8

**Pro Boží lid — všechny
do jednoho**

Ježíšův sýr

Jednoho pošmourného zářijového odpoledne roku 1969 se z jáhna Cuffyho Lambkina z baptistické církve Pěti koutů stal mrtvý muž. V ten den starý jáhen, kamarády přezdívaný Sačmen, nakráčel na sídlišti Causeway v jižním Brooklynu na náměstíčko, namířil staříčkou osmatřicítkou do obličeje devatenáctiletého drogového dealera Deemse Clemense a zmáčkl spoušť.

Sídlištěm kolovala celá řada teorií, proč starý Sačmen – veselý, šlachovitý snědý chlapík, který valnou část svých jednasedmdesáti let na sídlišti prokašlal, prosípal, prochrchlal, prochechtal a propil – vystřelil na nejobávanějšího drogového dealera, jakého kdy Causeway vidělo. Neměl žádné nepřátele. Čtrnáct let trénoval místní baseballové družstvo. Jeho zesnulá manželka Hettie byla pokladnicí vánoční sbírky u nich v kostele. Byl to mírumilovný, všemi zbožňovaný muž. Tak co se stalo?

Ráno po střelbě se na lavičce v parku uprostřed sídliště sešli poblíž stožáru s vlajkou jako každý den státní zaměstnanci v důchodu, somráci z ubytoven, znuděné paničky v domácnosti a bývalí trestanci, aby si společně dali kávu zdarma a vzdali hold právě vyvěšované americké vlajce, a všichni do jednoho vyrukovali s všemožnými teoriemi, proč to Sačmen udělal.

„Měl revmatickou horečku,“ prohlásila sestra Veronica Geeová, předsedkyně sdružení nájemníků sídliště Cause Houses a manželka pastora baptistické církve Pěti koutů, v níž Sačmen patnáct let sloužil. Přítomným sdělila, že se Sačmen o nadcházejícím Dni přátel a rodiny chystal u baptistů Pěti koutů pronést své vůbec první kázání s názvem „Dejte si dresink, ale až po zpovědi“. Neopomněla dodat, že se pohřešují peníze z vánoční sbírky, „ale jestli je sebral Sačmen, udělal to kvůli té horečce,“ podotkla.

Sestra T. J. Billingsová, důvěrně známá jako „Prdelka“, vrchní uvaděčka u Pěti koutů, jejíž bývalý manžel jako jediná duše v celé známé historii této církve opustil manželku kvůli muži a přežil to (odstěhoval se na Aljašku), měla vlastní teorii. Podle ní Sačmen na Deemse vystřelil, protože se do budovy číslo 9 znovu nastěhovali záhadní mravenci. „Sačmen,“ pronesla chmurně, „je uhranutej zlým kouzlem. Je v tom vůdů.“

Slečna Izi Corderová, viceprezidentka místní pobočky Společnosti za samostatné Portoriko, kterou od Sačmena ve chvíli, kdy odhodil zábrany a namířil na Deemsovu hlavu staříčkou bouchačku, dělilo pouhých deset metrů, prohlásila, že celý virvál začal kvůli tomu, že Sačmena vydíral jistý „proradný španělský gangster“, a že ona moc dobře ví, co je ten gangster zač, a chystá se to všechno pěkně vyklopit policii. Ovšemže všichni věděli, že mluví o svém bývalém dominikánském manželovi Joaquino-vi, jenž byl jediným čestným bookmakerem na sídlišti, a že jeden druhého k smrti nenávidí a posledních dvacet let se jeden druhého snaží všemožně dostat za mříže. Takže tak.

Paras, údržbář v Cause Houses a Sačmenův nejlepší kamarád, který každé ráno vyvěšoval vlajku a měl

v místním klubu důchodců na starosti přiděly kávy zdarma, sešlosti oznámil, že Sačmen na Deemse vystřelil kvůli dva roky starému zrušenému baseballovému utkání, jež se každoročně konalo mezi týmem z Cause Houses a jejich soupeřem ze sídliště Watch Houses. „Sačmen,“ pronesl hrdě, „je jedinej rozhodčí, kterýho oba týmy berou.“

Nejlépe všeobecně panující názory shrnul Dominic Le fleur, haitská kuchařská hvězda, který bydlel ve stejném domě jako Sačmen. Dominic se právě vrátil z devítidenní návštěvy své matky v Port-au-Prince, odkud si jako obvykle přivezl podivný exotický virus a dál ho šířil mezi obyvateli domu, z nichž dobrá polovina dostala sračku, blila a několik dní se mu obloukem vyhýbala – přestože na něj ten virus podle všeho vůbec nepůsobil. Dominic celou tu pitomou parodii viděl oknem v koupelně. Když se doholil, odešel do kuchyně, posadil se k obědu se svou dospívající dcerou, která se třásla vysokou horečkou, a prohlásil: „Vždycky jsem věděl, že starej Sačmen v životě udělá jednu pořádnou věc.“

Pravda je, že nikdo na sídlišti ve skutečnosti netušil, proč Sačmen na Deemse vystřelil – dokonce ani samotný Sačmen ne. Starý jáhen nedokázal své chování vysvětlit o nic lépe, než by uměl vysvětlit, proč měsíc vypadá, jako by byl celý ze syra, odkud se vlastně berou octomilky nebo jak město na každý svátek svatého Patrika obarví vodu v nedalekém přístavu Causeway nazeleno. Noc předtím se mu zdálo o manželce Hettie, která zmizela během velké sněhové bouře v roce 1967. Moc rád ten příběh vyprávěl přátelům.

„Byl překrásnej den,“ začal. „Z oblohy se jako popel sypal sníh. Ležel na zemi jako velká, bílá peřina. Sídlíště

bylo tak klidný a čistý. Ten večer jsme si s Hettie dali k večeři kraba, pak jsme stáli u okna a pozorovali sochu Svobody v přístavu. Nakonec jsme šli spát.

Uprostřed noci mnou zatřásla a probudila mě. Otevřel jsem oči a uviděl, jak se v ložnici vznáší nějaký světlo. Vypadalo jako malá svíčka. Plulo pořád dokola a pak vylítlo ze dveří. „To je Boží světlo,“ řekla Hettie. „Musím dojít do přístavu pro pupalku.“ Oblíkla si kabát a vyšla za tím světlem ven.“

Když se ho ptali, proč do nedalekého přístavu nevyrazil za ní, nevěřičně se usmál. „Následovala Boží světlo,“ odvětil. „Krom toho tam byl přece Slon.“

V tom měl pravdu. Tommy Elefante, přezdívaný Slon, byl podsaditý, zádumčivý Ital, který si liboval v nepadnoucích oblecích a řídil svou stavební a přepravní firmu ze starého železničního nákladního vagonu na přístavním mole dva bloky od sídliště Cause Houses a pouhý blok od Sačmenova kostela. Slon a jeho nemluvní, zlověstní Italové, kteří uprostřed nejčernější noci z vagonu vykládali a nakládali bůhvíco, byli pro všechny záhadou. Děsili lidi k smrti. Nezahrával si s nimi dokonce ani Deems, sám pěkný padouch.

A tak Sačmen začal Hettie hledat až druhý den ráno. To byla neděle. Vstal časně. Obyvatelé sídliště pořád spali a čerstvý sníh byl do značné míry nedotčený. Pustil se po manželčiných stopách a došel až na molo, kde stopy končily na kraji vody. Sačmen se zadíval na hladinu a spatřil havrana, který mu kroužil vysoko nad hlavou. „Byl krásnej,“ vyprávěl přátelům. „Několikrát zakroužil, vylítl výš a zmizel.“ Díval se za ptákem, dokud se mu neztratil z dohledu, pak se doploužil sněhem zpátky k maličké budově ze škvárobetonových tvárnic, tedy baptistickému kostelu

Pěti koutů, jehož skromný sbor věřících se právě scházel na ranní bohoslužbu v osm hodin. Vešel dovnitř a na kazatelně před jediným zdrojem tepla v kostele, starými kamínky na dřevo, stál reverend Gee a chystal se předčítat ze seznamu nemocných a nemohoucích.

Sačmen se posadil na lavici mezi pár pospávajících věřících, sebral maličký jednostránkový program bohoslužby a roztřeseně na něj načmáral „Hettie“, načež ho podal kostelnici sestře Geeové, jež byla oblečená v bílé. Odnesla ho manželovi, zrovna když začínal předčítat. Seznam byl vždycky dlouhý a obvykle na něm byla ta samá jména: jeden nemocný v Dallasu, jiný umírající kdesi v Queensu a samozřejmě sestra Paul, původní zakladatelka Pěti koutů. Bylo jí 102 let a žila v domově důchodců v Bensonhurstu už tak dlouho, že si ji z celé kongregace pamatovali jen dva lidé. Ve skutečnosti panovaly jisté pochybnosti, zda je sestra Paul stále naživu, a někteří členové sboru se hlasitě dožadovali, aby tam někdo – třeba pastor – zajel a prověřil to. „Klidně bych jel,“ říkal pastor Gee, „ale mám rád své zuby.“ Všichni věděli, že bílí obyvatelé Bensonhurstu nemají černé moc v lásce. Kromě toho, dodal zvesela pastor, desátky sestry Paul ve výši 4,13 dolaru přicházejí poštou poctivě měsíc co měsíc, a to je dobré znamení.

Pastor Gee stál na kazatelně, mumlavě předčítal z modlitebního seznamu jména nemocných a nemohoucích a papír s Hettiiným jménem přijal bez mrknutí oka. Když si přečetl její jméno, usmál se a zavtipkoval: „Vezmi si to k srdci, bratře. S pracující ženou máš zdraví zaručeno!“ Šlo o rýpnutí do Sačmena, který už léta o pořádnou práci nezavadil, zatímco Hettie se starala o výchovu jejich jediného dítěte a ještě při tom chodila do práce. Pastor Gee

byl pohledný, dobrosrdečný muž a rád vtipkoval, i když zrovna v té době měl za sebou sám skandál, když ho nedávno v Silkyho baru na Van Marl Street zahlédli, jak se snaží obrátit na víru průvodčí z podzemky, co měla kozy jak Milwaukee. Ocitl se kvůli tomu na tenkém ledě, a tak když se nikdo nezasmál, zvažněl, přečetl Hettiino jméno a dal se do zpěvu spirituálu „Někdo volá mé jméno“. Věřící se k němu přidali, a tak všichni zpívali a modlili se a Sačmen se cítil lépe. Stejně jako pastor Gee.

Ten večer se Hettie domů pořád ještě nevrátila. O dva dny později našli Slonovi muži její tělo na hladině poblíž mola, tvář něžně zahalenou šátkem, který si před odchodem z bytu uvázala kolem krku. Vytáhli ji z vody, zabalili do vlněné deky, jemně ji položili na kus čistě bílého sněhu vedle vagonu a poslali pro Sačmena. Když dorazil, beze slova mu vrazili do ruky láhev skotské, zavolali poldy a zdejchli se. Slon nestál o žádné opletačky. Hettie nepatřila mezi jeho lidi. Tomu Sačmen rozuměl.

Hettiin pohřeb byl obvyklý pohřební spektakl u baptistů Pěti koutů. Pastor Gee dorazil na smuteční obřad s hodinovým zpožděním, protože mu kvůli dně natekla chodidla a nemohl obout kostelní boty. Majitel pohřebního ústavu, starý bělovlasý Morris Hurly, jemuž za zády nikdo neřekl jinak než Slečinka Hurly, protože prostě... všichni věděli, že Morris je... prostě byl laciný, nadaný a vždycky s tělem skončil o dvě hodiny později, ale všem bylo jasné, že Hettie bude vypadat milionově, a to taky vypadala. Zpoždění dalo pastoru Geeovi šanci rozhodnout při mezi kostelníci kvůli květinové výzdobě. Nikdo nevěděl, kam kytky umístit. O to se vždycky starala Hettie, pro útěchu jedné či druhé rodiny postavila do rohu muškáty, růže zas vedle kostelní lavice

a azalky k oknu z mozaikového skla. Jenomže dnes byla Hettie čestným hostem, a to znamenalo, že květiny byly rozmístěny halabala tam, kam je poslíčci odložili, a tak se do toho jako obvykle musela vložit sestra Geeová a nějak to vymyslet. Mezitím přišla v příšerném stavu sestra Bibbová, vlnadná kostelní varhanistka, jež byla v pětapadesáti letech kyprá, hladká a hnědá jako čokoládová tyčinka. Jednou do roka si se svým příležitostným přítelem Parasem doprávala hříšný flám, noc plnou divokého obcování, mohutného chlastání a senzačního olizování jeskyňky a plácání po zadnici, dokud Paras během skotačení neodpadl pro nedostatečnou výdrž. „Sestra Bibbová,“ postěžoval si kdysi Sačmenovi, „je pěkně nenasytná, a to nemluvím o jídle.“ Dorazila s prudkou bolestí hlavy a bolavým ramenem, které si během včerejší noci plné žhavé rozkoše namohla při jisté ruční práci. Apaticky se posadila k varhanám a položila hlavu na klávesy, zatímco se scházeli věřící. Po pár minutách ze svatostánku odešla a zamířila na dámské záchodky v suterénu v naději, že budou prázdné. Ale cestou na schodech klopýtla a ošklivě si zvrtila kotník. Úraz přestála bez jediného zaklení či stížnosti, vyzvracela na prázdných záchodcích včerejší radovánky, přetřela si rty rtěnkou a upravila si vlasy, pak se vrátila k varhanám a odehrála celou bohoslužbu s oteklým kotníkem o velikosti melounu. Pak odkulhala do svého bytu, dopálená a kající, dštila jed na Parase, který se stačil po včerejších hrátkách otřepat a měl chuť na přídavek. Cupital za ní domů jako pejsek, držel si odstup jednoho bloku a krčil se za morušovými keři, jež lemovaly chodníky na sídlišti. Pokaždé když se sestra Bibbová ohlédla přes rameno a uviděla zpoza keře vyčnívat Parasovu hučku, chytla amok.

„Zmizni, votrapo,“ vyštěkla. „My dva jsme spolu dosko-
tačili!“

Zato Sačmen se do kostela dostavil ve skvělé formě
poté, co večer předtím velebil Hettiin život se svým kum-
pánem Rufusem Harleym, který pocházel z jeho rodného
města a po Parasovi byl jeho druhým nejlepším kamará-
dem. Rufus dělal údržbáře na nedalekém sídlišti Watch
Houses, jen pár bloků odtamtud, a i když s Parasem ne-
vycházeli – Rufus byl z Jižní Karolíny, kdežto Paras z Ala-
bamy –, Rufus pálil zvláštní druh samohonky známý jako
King Kong, a ten chutnal všem, dokonce i Parasovi.

Sačmenovi se název Rufusovy pálenky nelíbil a během
let mu navrhl několik jiných jmen. „Kdyby se ten chlast
nejmenoval po gorile, utrhali by ti kvůli němu ruce,“ pro-
hlásil jednou. „Proč to nenazveš třeba Neliin šláfruňk
nebo Gideonův životabudič?“ Ale Rufus nad podobnými
nápady ohrnoval nos. „Říkával jsem mu Sonny Liston,“
dodal s odkazem na obávaného černošského šampiona
těžké váhy, který pěstmi jako kladivo dokázal srazit sou-
peře do bezvědomí, „než se objevil Muhammad Ali.“ Bez
ohledu na jméno musel dát Sačmen Rufusovi za pravdu,
že jeho pálenka je v Brooklynu nejlepší.

Večer byl dlouhý a plný veselého povídání o jejich
rodném městě Possum Point a příští den ráno se Sačmen
v dobré kondici usadil do první lavice kostela baptistů
Pěti koutů s úsměvem na rtech, zatímco ho obskakova-
ly dámy v bílém a dvě nejlepší zpěvačky z kostelního
sboru se pohádaly kvůli jedinému mikrofonu. Kostelní
rozmíšky bývají normálně tlumené, sykové výlevy, plné
nenápadných zákeřností, intrik a špitáných drbů ohledně
špatně uvažené rýže nebo fazolí. Ale tenhle výbuch byl
veřejný, přímo ukázkový. Obě dotčené sboristky, Nanette

a Kukuřička, zvané Sestřenky, byly obě třiatřicetileté, překrásné a skvělé zpěvačky. Vyrůstly jako sestry, stále žily spolu a nedávno se příšerně doštěkaly kvůli jednomu mladému mizerovi ze sídliště, který se jmenoval Puding. Výsledek byl fantastický. Vybíjely si jedna na druhé vztek prostřednictvím hudby, snažily se jedna druhou přervat, hulákaly s příšernou bestiálností o blížícím se vykoupení našeho Krále a Spasitele, Ježíše Nazaretského.

Reverend Gee, inspirovaný pohledem na krásná poprsí, jež se Sestřenkám během halekání dmula pod róbami, následoval s bouřlivým chvalozpěvem, aby odčinil svůj vtip na Hettie, když už ležela mrtvá v přístavu, což celou událost povýšilo na nejlepší smuteční obřad, jaký v Pěti koutech už léta nezažili.

Sáčmen to celé sledoval s posvátnou úctou, bavil se tou podívanou, obdivoval ochotné členky kongregace v bílých šatech a se slušivými klobouky, které pobíhaly kolem a obskakovaly jáhna i jeho syna Válečka, který seděl vedle něj. Váleček, jemuž bylo šestadvacet, byl slepý a prý měl o kolečko míň, vyrostl z dětské buclatosti do lichotivé štíhlosti a řezané čokoládové rysy schovával za drahými tmavými brýlemi, které mu daroval dávno zapomenutý sociální pracovník. Jako vždycky všechno sklil, i když to, že se poté nezúčastnil smuteční hostiny, u něj normální nebylo. Ale Sáčmen si to užil. „Bylo to skvělé,“ svěřil se po obřadu přátelům. „Hettie by byla nadšená.“

Tu noc se mu o ní zdálo a jako to dělával, když byla ještě naživu, vyjmenoval jí názvy kázání, která měl v plánu jednoho dne pronést, což ji obvykle pobavilo, protože vždycky měl jen název, ale žádný obsah: „Bůh žehnej krávě“ a „A já mu děkuji za kukuřici“ nebo „Baf! kvokla slepice“. Ale tu noc Hettie působila podrážděně, seděla

na židli v nachových šatech, nohy překřížené, a zamračene poslouchala, jak jí radostně popisuje novinky z jejího pohřbu. Povyprávěl jí, jak krásný měla obřad, i květiny, jídlo, proslovy a hudbu, a jak je šťastný, že se dostala do nebe a dočkala se zasloužené odměny, i když mu taky mohla nechat menší nápovědu, jak by se mohl dostat k jejím sociálním dávkám. Copak Hettie neví, že stát každý den na úřadě ve frontě je strašná otrava? A co ty peníze z vánoční sbírky, kterou měla na starost, kam členové Pěti koutů každý týden přispívali, aby mohli na Vánoce koupit děčkám dárky? Hettie byla pokladnice, ale nikdy mu neřekla, kam peníze schovávala.

„Všichni se vyptávají na své prachy,“ řekl. „Taky jsi mohla říct, kam jsi je zašila.“

Hettie jeho poznámku přešla a uhladila si pokrčené místo na živůtku. „Přestaň se mnou mluvit jako s děckem,“ řekla. „Už jednapadesát roků se mnou mluvíš jako s malým děckem.“

„Kde jsou ty peníze?“

„Podívej se do zadku, ty násosko!“

„Sami tam máme něco uloženo, dyť víš.“

„My?“ Ušklíbla se. „Za dvacet let jsi nepřispěl ani cent, ty násosko, ty jeden lenochu, ty budižkničemu!“ Zvedla se a v tu ránu byli v sobě, hádali se jako za starých časů, ječeli na sebe, dštili oheň, nesmyslná hádka pokračovala i po probuzení, kdy za ním jako obvykle chodila s rukama v bok, štekala na něho a on jí přes rameno odsekával. Hádali se celý den i ten následující, od snídaně přes oběd až do rána. Nezaopatřenému pozorovateli by připadalo, že Sačmen mluví se stěnami a při tom se věnuje běžným povinnostem: cestou do kotelny na panáka s Parasem, zpátky nahoru po schodech do

bytu 4G, pak ven s Válečkem na místo, odkud ho odváželi do sociálního centra pro nevidomé, pak znovu ven do jedné z příležitostných prací a zpátky domů. Ať se hnul, kam se hnul, hádali se dál. Tedy hádal se on. Hettie sousedé samozřejmě neviděli: dívali se, jak se hašteří s někým, koho nikdo nevidí. Sačmen si jich nevšímal. Hádky s Hettie byly tou nejpřirozenější věcí na světě. Věnoval se jim už čtyřicet let.

Nemohl tomu uvěřit. Pryč byla něžná, plachá bytůstka, která se chichotala, když tehdy v Possum Point vklouzli do vysoké kukuřice na zahradě jejího tatky, on jí polil košili vínem a ošahával kozy. Teď z ní byla typická Newyorčanka: drzá, hubatá a troufalá, objevující se zčistajasna v tu nejpodivnější denní dobu a pokaždé se zatracenou novou parukou na hlavě, kterou, jak usoudil, dostala od Pánaboha za celoživotní muka. To ráno, kdy postřelil Deemse, se objevila jako zrzka, což ho překvapilo, ještě horší však bylo, že když se jí poikstě zeptal na peníze z vánoční sbírky, dostala amok.

„Ženská, kde jsou ty doláče? Musím lidem přece odevzdat jejich prachy.“

„Nemusím nic říkat.“

„To je krádež!“

„Že to říkáš zrovna ty. Zloděj sýra!“

Ta poslední poznámka se ho dotkla. Už roky jim Úřad pro bydlení města New Yorku, obří masa přebujelé byrokracie, semeniště podvodů, korupce a úplatkářství, zkorumpovaných flákačů, příživnických tatků, vyděračů a veteránských politických náměstků, která s arogantním lajdáctvím řídila sídliště Cause Houses a každé jedno další z pětačtyřiceti newyorských sídlišť, dodávala z nevysvětlitelného důvodu úžasný dar: sýr zdarma. Kdo to řídí,

kdo vyřizuje papíry, díky komu se sýr zázračně zjevuje, to nikdo netušil, dokonce ani Prdelka, která celé roky pokládala za svůj životní cíl přijít této sýrové záhadě na kloub. Usuzovalo se, že ho posílá úřad pro bydlení, ale nikdo nebyl natolik hloupý, aby dráždil molocha bosou nohou, volal do města a vyptával se. Nač se obtěžovat? Sýr dostávali zdarma. Léta, pravidelně jako hodinky, se každou první sobotu v měsíci objevoval v časných raních hodinách v Parasově kotelně v suterénu budovy číslo 17. Bylo to deset přepravek plných čerstvých, chlazených dvouapůlkilových bochníků. Tohle nebyl žádný obyčejný sídlištní „sejra“ ani nějaký páchnoucí, sražený, rádoby švýcarský matroš, šlohnutý z nějaké zapadlé vinárny, zahnívající v nějaké špinavé vitrině, na kterém si po nocích pochutnávají myši, a nakonec ho koupí nějaký trouba, který právě přijel ze Santo Dominga. Tohle byla čerstvá, hutná, božská, chutná, jemná, krémová tutovka, za kterou umíraly krávy, příjemně slaný, mňamozní, kvalitní bělošský sýr, pro který byste zemřeli, který vás obšťastní, kterým položíte na lopatky i sýrašského krále, sýr pro papaláše, sýr, že nebude lepšího do skonání světa, sýr tak dobrý, že se kvůli němu každou první sobotu v měsíci tvořila dlouhá fronta: matky, dcery, otcové, prarodiče, vozíčkáři, pubertáci, příbuzní z jiných měst, běloši z nedalekých Brooklyn Heights, a dokonce i jihoameričtí dělníci ze závodu na zpracování odpadu na Concord Avenue, ti všichni trpělivě čekali v řadě, která se táhla z Parasovy kotelny kolem vstupních dveří budovy číslo 17, nahoru po rampě na chodník a stáčela se podél domu až na náměstíčko k vlajkovému stožáru. Nešťastníci na konci řady byli nuceni neustále koukat přes rameno kvůli poldům – zdarma nezdarma, v něčem tak dobrém přece

musel být háček –, zatímco ti vepředu slintali a dychtivě postupovali kupředu, doufali, že zásoba vydrží, a dobře věděli, že dostat se na dohled sýra a přihlížet tomu, jak dojde, se rovná zážitku přerušované soulože.

Blízký vztah s Parasem, veledůležitým distributorem oné lahůdky, Sačmenovi přirozeně zaručoval její přísun bez ohledu na poptávku, což pro něj a pro Hettie vždycky byla dobrá zpráva. Zvláště Hettie ten sýr zbožňovala. Takže její poznámka Sačmena strašně dopálila.

„A tys ten sýr nebaštila, nebo co?“ obořil se na ni. „Pokždý ses jím ládovala jak zjednaná. Kradenej nekradenej. Jak ti chutnal.“

„Byl od Ježíše.“

To ho vytočilo, a tak jí spílal, dokud se nevypařila. Jejich hádky se v týdnech předcházejících střelbě vyostřily tak, že si začal sám pro sebe zkoušet argumenty, ještě než se objevila, v její nepřítomnosti chlastal, aby si vyčistil myšlenky a vymetl pavučiny z hlavy, aby jí mohl předložit jasné argumenty a ukázat, kdo je tady pánem, kvůli čemuž v očích obyvatel Cause Houses vypadal ještě podivněji, když viděli, jak na chodbě mává láhví Rufusovy domácí pálenky King Kong a k nikomu konkrétnímu deklamuje: „Kdo ten sýr nosí? Ježíš, nebo já? To já na něj stojím frontu... to já ho nosím domů. To já se s ním tahám ve sněhu i dešti. Kdo ten sýr nosí? Ježíš, nebo já?“

Kamarádi to omlouvali. Sousedé to přehlíželi. Jeho bližní od Pěti koutů jen krčili rameny. A co má být? No tak je Sačmen trošku cvok. Všichni na sídlišti mají důvod být tak trochu na hlavu. Vezměte si například Nevu Ramosovou, dominikánskou krásku z budovy číslo 5, která vylila sklenici vody na hlavu každého muže, dost hloupého na to, aby se jí postavil pod okno. Nebo Duba Washingtona

ze sedmičky, který přespával ve staré továrně na Vitali Pier a každou zimu se nechal chytit při krádeži ve stejné samoobsluze na Park Slope. Nebo Prdelka, která se každé ráno před cestou do práce zastavila u obrazu černého Ježíše, namalovaného na zadní stěně Pěti koutů, aby se nahlas pomodlila za zhoubu svého bývalého manžela, za to, aby mu Pán podpálil koule a aby se uškvařily na pánvi jako dva maličké placaté bramboráčky. Všechno se to dalo vysvětlit. Nevu šikanoval v práci šéf. Dub Washington toužil po teplém vězení. Sestru Prdelku opustil manžel kvůli jinému muži. No a co? Na sídlišti měli důvod vyšilovat všichni. Skoro za vším se dal najít dobrý důvod.

Dokud Sačmen nevystřelil na Deemse. To bylo něco jiného. Snažit se v tom najít nějaký důvod bylo jako snažit se vysvětlit, jak se z Deemse, roztomilého otravy a nejlepšího baseballového hráče, jakého kdy sídliště vidělo, stal obávaný, jedy prodávající vražedný surovec s půvabem Kyklopa. To bylo nemožné.

„Jestli nemají věštby v koláčcích pro štěstí minimální lhůtu spotřeby, mohl by Sačmen přežít,“ prohlásila Prdelka. „Ale jinak si myslím, že to má spočítaný.“ Měla pravdu. V tom se shodovali všichni. Sačmen byl mrtvý muž.

Mrtvý muž

Jenže obyvatelé Cause Houses předpovídali Sačmenovi smrt už léta. Každý rok na jaře vylézali z bytů jako svišti z nor, aby se prošli po náměstí a nadýchali sporadických zbytků čerstvého vzduchu – beztak většinou zaneřádného nedalekou čističkou odpadních vod –, a někteří z nich ho zahlédli, jak se potácí kolem, poté co se celou noc naléval načerno páleným King Kongem u Rufuse nebo hrál licitovaný whist v Silkyho baru na Van Marl Street, a říkali si v duchu: „Ten je hotovej.“ Když v osmapadesátém roce chytil chřipku, která skolila půlku devítky a poslala na věčnost i jáhna Eskina ze svatostánku Mocné ruky, sestra Prdelka prohlásila: „Ten zaklepe bačkorama.“ Když pro něj ve dvašedesátém po třetím infarktu přijela sanitka, Ginny Rodriguezová z devatenáctky zamumlala: „Je po něm.“ V tom samém roce slečna Izi ze Společnosti za samostatné Portoriko vyhrála v tombole lístky na zápas New York Mets v Polo Grounds. Předpověděla, že Mets, kteří zatím v sezoně prohráli sto dvacet zápasů, zvítězí, což se taky stalo, a to ji povzbudilo k tomu, aby o čtrnáct dní později oznámila, že Sačmen zemře, s vysvětlením, že Dominic Lefleur, haitská senzace, se právě vrátil z Port-au-Prince, kde byl navštívit matku, a ona na vlastní oči viděla, jak se přímo před svým bytem ve třetím patře

Sačmen svalil na zem z toho divného viru, který Dominic toho roku přivezl. „Fláknul sebou o zem!“ zvolala. Hoto-vo. Vyřízeno. Šlus. Na důkaz svých slov dokonce zmínila černou pohřební dodávku z městské márnice, která se ten samý večer objevila a naložila tělo, jen aby to celé druhý den ráno odvolala, když se ukázalo, že vyzvednuté tělo patřilo bratrovi haitské senzace El Hajimu, který konvertoval k islámu a zlomil své matce srdce, načež sám dostal infarkt a jako řidič autobusu zkolaboval po prvním dni v práci – poté, co se to místo snažil tři roky získat, jen si to představte.

Přesto se zdálo, že je Sačmen k smrti předurčený. Předpověděly ji dokonce i radostné duše od baptistů Pěti koutů – kde Sačmen sloužil jako jáhen a představený Velkého bratrstva Lóže z Brooklyn Elk č. p. 47, které za velkolepých 16,75 dolaru (placeno jednou ročně, výlučně šekem, prosím), poskytovalo jménem nejvyšších hlav Pěti koutů trvalou záruku k „zajištění posledního rozloučení jednomu každému členovi lóže, samozřejmě za úplatu“, přičemž Sačmen byl i čestným nosičem rakve. „Sačmen,“ vyřkla suše sestra Veronica Geeová z Pěti koutů, „je nemocnej člověk.“

Měla pravdu. Ve svých jednasedmdesáti letech prodělal téměř každou známou nemoc. Měl dnu. Měl hemoroidy. Měl revmatoidní artritidu a kvůli ní kulatá záda, takže se za špatného počasí belhal jako hrbáč. Na levé paži měl cystu velikosti citronu a v tříselech kýlu velikosti pomeranče. Když narostla do velikost grepu, doporučili mu lékaři operaci. Sačmen na ně nedbal, a tak mu laskavá sociální pracovnice na místní klinice předepsala všechny možné druhy známé alternativní léčby: akupunkturu, magnetoterapii, bylinné zábaly, holistickou

terapii, přikládání pijavic, analýzu chůze a rostlinnou léčbu přizpůsobenou jeho genetickému profilu. Nic z toho nezabralo.

S každou další neúspěšnou léčbou se jeho zdravotní stav dál zhoršoval a předpovědi smrti byly stále častější a zlověstnější. Ale žádná z nich se nenaplnila. Pravda je, aniž by o tom obyvatelé sídliště věděli, že smrt Cuffyho Jaspera Lambkina – jak znělo Sačmenovo pravé jméno – byla předpovězena dávno předtím, než se do Cause Houses přistěhoval. Když ho porodní bába, která mu v městečku Possum Point v Jižní Karolíně pomáhala před jednácti lety na svět, plácla po zadečku, s hrůzou sledovala, jak otevřeným oknem přilétl pták, zatřepetal se mu nad hlavičkou a pak zase vylétl ven, zlé znamení. „Bude to idiot,“ oznámila, podala ho matce a zmizela; odstěhovala se do Washingtonu, D.C., kde se provdala za instalatéra a nikdy už žádnému dítěti na svět nepomohla.

Smůla se malému Cuffymu lepila na paty na každém kroku. Dostal koliku, břišní tyfus, spalničky, příušnice a spálu. Ve věku dvou let spolykal kdeco: kuličky, kamínky, hlínu, lžičky a jednou mu uvízla v uchu naběračka, kterou mu musel vyndat lékař v univerzitní nemocnici v Kolumbii. Když mu byly tři a přišel mu požehnat místní mladý pastor, Cuffy mu čistou bílou košili ohodil zelenou blitkou. „Má v sobě ďábla,“ prohlásil pastor a odjel do Chicaga, kde se vzdal víry a stal se bluesovým zpěvákem jménem Tampa Red a natočil megahit „S ďáblem v těle“, než zemřel v zapomnění a bez peněz a pro svůj klasický bluesový hit, který položil základy vydavatelskému impériu Gospel Stam Music Publishing v hodnotě čtyřiceti milionů, z nichž on ani Sačmen neviděli ani cent, se vplížil

do historie jako nesmrtelná součást seminářů hudebních dějin a univerzitních kurzů o rokenrolu po celém světě a idol bílých textařů i hudebních intelektuálů.

V pěti letech se malý Sačmen přiloudal k zrcadlu a plivl na svůj odraz, jak už se tak obvykle přivolává ďábel, v důsledku čehož mu až do devíti let nenarostly zadní zuby. Jeho matka vyzkoušela první poslední, aby jim pomohla. Vykopala krtka, uřízla mu nožky a pověsila je chlapci kolem krku. Potírala mu dásně syrovým králičím mozečkem. Cpala mu do kapes chřestýší chřestidla, ocasy divočáků a nakonec i aligátoří zuby, ale bezvýsledně. Nechala ho pošlapat psem, zaručený lék, jenže zvíře ho pokousalo a uteklo. Nakonec přizvala starou šamanku z Mořských ostrovů, která uřízla snítku mladého keře, zaklela do ní Cuffyho pravé jméno a pověsila pytlík s ní vzhůru nohama do rohu pokoje. Než odešla, přikázala: „Dalších osm měsíců nesmíte vyslovit jeho pravé jméno.“ Matka poslechla, říkala mu místo toho „Sačmene“, přezdívkou, kterou odposlechla, když česala bavlnu na farmě J. C. Yancyho v Barnwellově okrese, a jeden z bílých předáků tak označil zbrusu nové zeleno-bílé kostkované sako, které si hrdě oblékl ještě to samé odpoledne, kdy si ho koupil, a vypadal v tom ostrém jižním slunci v sedle s puškou v klíně fešácky, jak tak na koni pospával na konci bavlníkového řádku, zatímco barevní dělníci se pochechtávali do rukávů a ostatní dozorcí se pošklebovali. O osm měsíců později se probudila a zjistila, že desetiletý Sačmen má zadních zubů plnou pusou. Nadšeně vyhledala šamanku, která Cuffymu prohlédla ústa, a prohlásila: „Ten bude mít víc zubů než aligátor,“ načež matka chlapce šťastně pohladila po hlavě, šla si dát šlofika a vydechla naposled.

Chlapec se z matčiny smrti nikdy nevzpamatoval. Bolest v jeho srdci narostla do velikosti melounu. Ale šamanka měla pravdu. Zubů mu narostlo dost pro dva. Vyskákaly mu jako houby po dešti. Premoláry, moláry, špičáky, masivní dlouhé řezáky, přední zuby krásně široké, ty zadní úzké. Ale bylo jich příliš mnoho, tísnily se mu v dásních a musely se vytrhnout, a o extrakce se poctivě starali natěšení bílí studenti zubního lékařství na Jiho-karolínské univerzitě, kteří zoufale sháněli pacienty, aby mohli získat atestaci, a tak si Sačmena velice považovali, vytrhávali mu zuby a za odměnu mu dávali sladké muffiny a lahvičky whisky, neboť v té době objevil kouzlo alkoholu, zčásti na oslavu otcova sňatku s macechou, která mu často doporučovala, aby si šel hrát na horu Sassafras, vzdálenou 415 kilometrů, a nahý skočil z vrcholu. Ve čtrnácti z něj byl opilec a sen všech studentů stomatologie. V patnácti, když na něj zaútočil první z řady neduhů, se stal objevem lékařské fakulty. V osmnácti se mu v důsledku otravy krve zvětšily lymfatické uzliny do velikosti kuliček na hraní. Znovu dostal spalničky, spolu s celou řadou dalších nemocí, které v tom k smrti odsouzeném troubovi spatřily snadný terč a bez ohlášení se na něm vystřídaly: spála, porucha krvetvorby, akutní virová infekce, plicní embolie. Ve dvaceti letech se mu objevila lupénka a zase zmizela. Když mu bylo devětadvacet, kopla ho mula a rozštípla mu pravou oční jamku, kvůli čemuž několik měsíců tápal jako v mlze. V jednatřiceti si ruční pilkou uřízl palec na levé ruce. Natěšení medicí na univerzitě mu ho přišli čtyřiasedmdesáti stehy zpátky, složili se a jako dárek mu koupili motorovku z druhé ruky, se kterou si uřízl palec na pravé noze. I ten mu přišli zpátky, a to sedmatřiceti stehy, a díky tomu dva z nich získali

místo sekundárního lékaře ve významných nemocnicích na Severovýchodě a poslali mu dost peněz na to, aby si koupil druhou mulu a lovecký nůž, který si omylem vrazil do aorty, když stahoval králíka z kůže. Následně upadl do bezvědomí a málem umřel, ale urychleně ho dopravili do nemocnice, kde ležel na operačním stole tři minuty mrtvý, než mu začínající chirurg zapíchl do palce na noze sondu, a Sačmen se s klením a nadávkami posadil. V jednapadesáti s ním znovu a naposledy zašpásovaly spalničky a definitivně se odporoučely. Načež Cuffy Jasper Lambkin, překřtěný matkou na „Sačmena“ a milovaný a obdivovaný všemi, které v Possum Point znal, vyjma dvou lidí zodpovědných za jeho blaho, tedy jeho macechy a otce, dal navzdory úpěnlivým prosbám vděčných mediků Severní Karolíny domovu vale a odjel do New York City za svou manželkou, Hettie Purvisovou, dětskou láskou, která se sem přestěhovala, získala práci služebné v jedné spořádané bělošské rodině v Brooklynu a všechno hezky připravila na jeho příjezd.

Roku 1949 dorazil na sídliště Cause Houses a plival přitom krev, vykašlával odporný černý hlen a popíjel silnou domácí pálenku, kterou později vyměnil za Rufusův milovaný King Kong, v němž zůstal bezpečně naložený až do svých šedesáti let, kdy přišly operace. Doktoři z něj ukrajovali kousek po kousku. Nejprve mu vzali jednu plíci. Pak prst na noze, potom druhý, po nich obvyklé mandle, žlučník, slezinu a následovaly dvě operace ledvin. Po celou dobu chlastal, až ho bolely koule, a dřel jako otrok, protože Sačmen byl kutil všemůl. Uměl opravit všechno, co chodilo, hýbalo se nebo rostlo. Neexistovaly kamna, televizor, okno nebo auto, které by nedal do kupy. Mimoto měl Sačmen, dítě z venkova, ze

všech na sídlišti ten největší pěstitelský talent. Kamarádil se se vším, co rostlo: s rajčaty, bylinkami, fazolemi, pampeliškami, lopuštíky, pryšci, kapradím, divokými muškáty. Nebylo květiny, kterou by nedokázal vylákat ze skrýše, nebo semínka, které by nepřinutil vykouknout na slunce, či zvířete, které by nepřivolal nebo nepřiměl k činnosti nenuceným úsměvem a přívětivýma silnýma rukama. Sačmen byl chodící génus, lidská pohroma, flákač, zázrak medicíny a ten nejlepší baseballový rozhodčí, jakého kdy sídliště Cause Houses vidělo, nemluvě o tom, že byl trenérem a zakladatelem celosídlištního chlapec-kého baseballového družstva. Pro místní obyvatele byl špičkovým kutilem, člověkem, kterého zavoláte, když se vám vysere kočka a ze zadnice jí zůstane kousek čehosi viset, protože Sačmen byl starý venkovan a od dobrého Božího záměru ho nedokázalo nic odradit. A tak když měl nějaký váš hostující kazatel cukrovku a vážil přes dvě stě kilo, nacpal se na církevní hostině bučkem a kuřecími stehýnky a vaše kongregace potřebovala někoho dost silného na to, aby pomohl to rozkydlé tělo velikosti přívěsu přesunout z toaletní mísy zpátky do autobusu směr Bronx, aby někdo mohl ten pitomý kostel konečně zamknout a jít domů – tak na to byl Sačmen ten pravý. Žádný úkol pro něj nebyl moc malý, žádný zázrak příliš skvělý, žádný zápach příliš odporný. A tak pohled na to, jak se každé odpoledne potácí nality po náměstí a má namířeno na nějakou podivnou fušku, přiměl místní obyvatele, aby si mezi sebou šeptali: „Ten hlupák je zázrak,“ zatímco v duchu si mysleli: „Na světě je všechno v pořádku.“

Všechno se však změnilo, shodovali se všichni, v den, kdy vystřelil na Deemse Clemense.

Clemens patřil na sídlišti k nové generaci barevných. Nebyl to žádný chudý barevný kluk odněkud z Jihu nebo z Portorika či Barbadosu, který přijel do New Yorku s prázdnými kapsami, Biblí a velkým snem. Nebyl uděšený sběrem bavlny v Severní Karolině ani taháním cukrové třtiny v San Juanu. Nedorazil do New Yorku z nějakého zapadákovy, kde běhají děti naboso a jedí kuřecí kosti a želví polévku, nepřibelhal se do města s desetníkem v kapse, natěšený vidinou toho, že bude uklízet domy, čistit záchody a vynášet odpadky v naději, že ho čeká příjemná práce u městských služeb, nebo dokonce domácí ošetrovatelská péče u hodných bělochů. Tomu klukovi byli běloši a ošetrovatelství, cukrová třtina, bavlna či dokonce baseball, v němž kdysi vynikal, u prdele. Staré způsoby mu byly ukradené. Byl dítětem sídliště, mladý, fikaný a vydělával ostošest prodejem drog na úrovni, jakou sídliště ještě nevidělo. Měl kamarády a konexe na vysokých místech od východního New Yorku až po Far Rockaway v Queensu, a každý hňup z Cause Houses, dost hloupý na to, aby si na něho otevřel hubu, skončil v nějaké zapadlé uličce zmlácený nebo rovnou v dřevěném spacáku.

Všichni se shodovali, že Sačmena konečně opustilo štěstí. Byl vpravdě mrtvý muž.

Jet

Když si Sačmen podepsal rozsudek smrti, bylo u toho na náměstí na sídlišti šestnáct svědků. Jedním z nich byl svědek Jehovův procházející kolem, pak tři matky s miminem v kočárku, další byla slečna Izi ze Společnosti za samostatné Portoriko, tajný policista, sedm z nich byly fetky na lovu a tři členové kongregace z Pěti koutů, roznášející letáky s informacemi o blížícím se konání každoroční bohoslužby za přátele a rodinu – na které měl vystoupit sám jáhen Sačmen se svým vůbec prvním kázáním. Nikdo z nich se policii o střelbě ani slovem nezmínil, dokonce ani ten polda v utajení, dvaadvacetiletý detektiv ze 76. okrsku jménem Jethro „Jet“ Hardman, historicky první černý detektiv v Cause Houses.

Jet na Deemsi Clemensovi dělal už sedm měsíců. Byla to jeho první akce v utajení a dosavadní zjištění ho znervožovala. Zjistil, že Clemens je jen malá ryba v drogové síti, vedoucí v potravním řetězci až k Joeu Peckovi, významné postavě italského zločinu v Brooklynu, kvůli jehož násilnickému syndikátu byla v každém policistovi v Jetově 76. okrsku, který si cenil života, malá dušička. Peck měl známosti – v rámci okrsku, na brooklynské radnici a ve zločineckém klanu Gorvinů, kteří si mohli za čtvrták koupit kejhák každého poldy a prošlo jim to. Před

Peckem Jeta varoval jeho starý parťák, postarší irský seržant jménem Kevin „Čurby“ Mullen, čestný polda, který se nedávno vrátil na okrsek, poté co ho vykázali z Queen-su kvůli příšernému zlozvyku – chtěl zavírat mizery do vězení. Bývalý detektiv degradovaný na obyčejného seržanta se jednou odpoledne na okrsku zastavil, aby svého bývalého svěřence omrkl poté, co zjistil, že se dobrovolně přihlásil k akci v utajení na sídlišti Cause Houses.

„Proč riskuješ vlastní kůži?“ zeptal se ho Čurby.

„Chci otevřít dveře dalším,“ odpověděl Jet pyšně. „Rád jsem první. Byl jsem první černoch, který hrál na 27. státní základce na trombon. Pak první černoch na střední škole, který se stal členem matematického kroužku. Teď jsem prvním černým detektivem v Cause Houses. To je nový svět, Čurby. Jsem průkopník.“

„Seš idiot,“ opáčil Čurby. Stáli před stanicí a povídali si. Čurby se opíral o nárazník služebního auta a vrtěl hlavou. „Jdi od toho,“ řekl. „Na tohle nestačíš.“

„Sotva jsem začal, Čurby. Jsem v poho.“

„Nevíš, do čeho ses uvrtnal.“

„Jsou to jen samý prkotiny, Čurby. Podvody. Šperky. Vloupáčky. Drogy v malém.“

„V malém? Jaký máš krytí?“

„Jsem údržbář, co je závislej na fetu. První černej údržbář na sídlišti do třiatdvaceti let!“

Mullen zavrtěl hlavou. „Tady jde o drogy ve velkém,“ podotkl.

„No a co?“

„Představ si koně,“ řekl. „Teď si představ mouchu na jeho hřbetě. To seš ty.“

„Je to příležitost, Čurby. Sbor potřebuje černý detektiv v utajení.“

„Takhle tě do toho uvrtil poručík?“

„To jsou přesně jeho slova. Proč do mě šiješ, člověče? Sám jsi v utajení dělal.“

„To bylo před dvacet lety.“ Čurby si vzdychl, dostával hlad. Už byla skoro doba oběda a on myslel na skopové dušené na slatině s bramborem, které zbožňoval. Právě tak si vysloužil svou přezdívku – Čurby – od svojí babičky, protože jako batole se příšerně babral v bramborové kaši.

„V té době práce v utajení obnášela hlavně psaní reportů z terénu,“ dodal. „Koňské dostihy. Vloupáčky. Teď je to heroin. Kokain. Jsou v tom mraky peněz. Díky bohu, že si za mých časů zdejší Italové nelibovali v drogách.“

„Myslíš jako Joe Peck? Nebo Slon?“ Jet se snažil potlačit vzrušení v hlase.

Čurby se zamračil, pak se rychle ohlédl přes rameno ke stanici, aby se ujistil, že na doslech není nikdo známý. „Ti dva mají na okrsku svoje uši. Nechej je na pokoji. Peck je cvok. Nejspíš ho nakonec hodí přes palubu jeho vlastní lidi. A Slon...“ Pokrčil rameny. „Ten je staromódní. Spedice, stavitelství, sklady – je to pašerák. Pašuje z přístavu zboží. Cigarety, pneumatiky a podobné věci. Ten v drogách nejede. Je špičkovéj zahradník.“

Jet na Čurbyho přimhouřil oči, ale ten vypadal duchem nepřítomný.

„Slon je fakt divnej patron. Jeden by řekl, že se vyžívá ve vláckodráze nebo plastových lodičkách nebo tak něco. U něj na zahradě to vypadá jako na květinové výstavě.“

„Třeba pěstuje kytky, aby zamaskoval marihuanu,“ namítl Jet. „To je mimochodem nelegální.“

Čurby potáhl vzduch skrz zuby a sekl po něm pobouřeným pohledem. „Myslel jsem, že rád kreslíš komiksy.“

„To jo, člověče. Kreslím je v jednom kuse.“

„Tak se k tomu hezky vrať a kresli si po večerech komiksy. Chceš být v něčem první? Buď první černej polda, kterej je dost chytřej na to, aby pustil z hlavy nesmysly o Dicku Tracym a dožil se důchodu s hlavou na krku.“

„Kdo je Dick Tracy?“ nechápal Jet.

„Ty nečeš nedělní přílohu?“

Jet pokrčil rameny.

Čurby se ušklíbl. „Běž od toho. Nebuď debil.“

Jet se vycouvat pokusil. Vlastně to nadhodil v hovoru s poručíkem, ale ten to mlčky přešel. Na 76. okrsku, na který Jet nastoupil jako detektiv teprve nedávno, vládl chaos a nulová morálka. Kapitán trávil většinu času na schůzích na Manhattanu. Bílí poldové mu nevěřili. Těch pár černých policajtů zavětrilo jeho ctižádost a dostalo strach, aby je nepřesunuli na východ města – považovaný za peklo na zemi –, a tak se mu vyhýbali. Většinou se nechtěli bavit o ničem jiném než o víkendovém rybaření někde na venkově. Papírování bylo zdrcující: dvanáct kopií za zatčení při drobné krádeži v obchodě. Pyrotechnici seděli na zadku a hráli celý den karty. Jediný, komu Jet věřil, byl Čurby, a ten už byl v devětapadesáti letech jednou nohou v důchodu, degradovaný na seržanta z důvodů, o nichž nikdy nemluvil. Za necelý rok se chystal odejít na odpočinek.

„Půjdu od toho,“ ujistil ho Jet, „ale nejdřív za rok. Pak budu moc říct, že jsem průkopník.“

„Dobrá, Custere. Jestli se to zvrtne, zavolám tvój mámě.“

„No tak, Čurby, jsem dospělej chlap.“

„To byl Custer taky.“

* * *

V den střelby se Jet v údržbářské uniformě newyorského úřadu pro bydlení opíral na náměstí o koště a snil s otevřenýma očima o tom, že nastoupí do bratrancovy čistírny a stane se prvním černochem, který vynalezne nový parní napařovač oděvů, když uviděl, jak se z tmavé chodby budovy číslo 9 vypoťácel Sačmen v orvaném saku a ošoupaných kalhotách a namířil si to k hloučku kolem Clemense, který seděl u stožáru obklopený partou a zákazníky, necelé tři metry od místa, kde Jet stál.

Jet si všiml, že se Sačmen usmívá, což nebylo nic neobvyklého. Vídával toho vypelichaného dědka, jak se culí od ucha k uchu a povídá si sám se sebou. Jet se díval, jak Sačmen zůstal na zalidněném plácku na okamžik stát, zaujal postoj pákkaře, máchl fiktivní pálkou, pak se narovnal, protáhl a odpoťácel se dál. Mladík se uchechtl a už už se chystal otočit, když zahlédl – nebo spíš si myslel, že zahlédl –, jak starý muž vytahuje z levé kapsy saka velkou rezavou pistoli a strká ji do pravé kapsy.

Jet se kolem sebe bezradně rozhlédl. Tomuhle Čurby říkal „zapeklitá situace“. Většina jeho dosavadní práce probíhala hladce. Párkrát si koupil dávku. V duchu si dělal poznámky. Proklepl si jednoho. Snažil se přijít na kloub dalšímu. Zjišťoval, jak se věci mají. Pátral, kam vedou jednotlivá vlákna pavoučí sítě, které z nich se táhne k dodavateli ve čtvrti Bedford-Stuyvesant zvanému „Bunch“ a které přes obávaného vymahače z Bunchovy partičky jménem Earl, jenž roznášel a kasíroval. Dál se zatím Jet nedostal. Doslechl se o jistém zabijákovi, nájemném vrahovi jménem Harold, který byl údajně tak děsivý, že se všichni, včetně samotného Deemse, báli vyslovit jeho jméno. Jet doufal, že ho nepotká. Jak se říká, hleděl si svého. Pokaždé když poručíka informoval,

jak pokročil, nadřizený se tvářil nenuceně. „Vedete si dobře, vedete si dobře,“ ujišťoval ho. Jet věděl, že poručík usiluje o povýšení a je stejně jako většina velitelů z okrsku jednou nohou na odchodu za lepším. S výjimkou Čurbyho a několika vlídných starších detektivů Jet jednal na vlastní triko, bez dozoru a řízení, a tak zůstával v klidu a pohodě, jak mu radil Čurby. Žádné razie. Žádné zatýkání. Žádné komentáře. Nic nedělej. Jen pozoruj. Tak mu to říkal.

Ale tohle... tohle bylo něco jiného. Starý muž se blížil a byl ozbrojený. Kdyby byl Čurby na jeho místě, co by udělal?

Jet se rychle rozhlédl. Všude byli lidé. Bylo skoro poledne a pestrá směsice klevetných sousedů, kteří se tu každé ráno scházeli na kávu a vzdát hold vlajce, pořád zůstávala na místě. Jet postřehl, že mezi Deemsem a jeho dealerskou partičkou a starousedlíky, kteří sem přicházeli každé ráno na kus řeči a zašprýmovat, zavládlo podivné příměří. Krátce mezi půl dvanáctou a polednem se obě skupinky o prostor kolem stožáru dokonce dělily. Deems obhospodařoval lavičku z jedné strany stožáru a ranní dostaveníčko probíhalo na druhé, jeho účastníci brblali, kam ten svět spěje, což zahrnovalo, jak Jet postřehl, i samotného Deemse.

„Kdyby to byl můj kluk, vzala bych ho po palici baseballovou pálkou,“ utrousila jednou sestra Veronica Geeová. „To já bych mu zpřelámala hnáty, ale nač bych se namáhala?“ přisadila si Prdelka. „Jednoho krásného dne mu dám na prdel, ale až nebudu mít vopici,“ přisadil si Paras.

Jet si všiml, že je Deems ignoruje, a dokud neodejdou, drží obchody na minimu, šarvátky, pózy, nadávky, drsné

hádky, dokonce rvačky odkládá na později. Před obědem bylo na náměstí bezpečno.

Až doteď, pomyslel si Jet.

Mrkl na hodinky. Bylo za pět minut dvanáct. Někteří starousedlíci se začali pomalu zvedat, pořád se k nim blížil starý muž s pistolí, teď už byl necelých dvacet metrů od nich, ruku vraženou v kapse. Jet cítil, že mu vyschlo v ústech, díval se, jak starý opilec zavrával o metr a půl dopředu, zastavil a máchl fiktivní baseballovou pálkou, pak se ještě jednou zapotácel, dával si načas, očividně mluvil sám se sebou: „Nemám na tebe čas, ženská... Dneska ne! Dneska nejseš ve své kůži. A to je co říct!“

Jet nevěřícně sledoval, jak se Sačmen přibližuje na dvanáct metrů. Pak na deset. Pak na osm, nepřestává mluvit sám se sebou a blíží se k Deemsovi.

Na šesti metrech si stařík přestal brblat pod fousy, ale nezastavil.

Jet si nemohl pomoci. Probudil se v něm policejní trénink. Přidřepł a sáhl po osmatřicítce s krátkou hlavní, kterou měl připnutou ke kotníku, pak se zarazil. Zbraň u kotníku ho jasně prozradí. Křičí „Je tady polda!“. Mís-to toho se zvedl a začal se vzdalovat, zatímco starý muž obcházel hlouček kolem Deemse. Jet co nejledabyleji pooděšel k širokému, kruhovému betonovému podstavci vlajkového stožáru, opřel o něj koště, protáhl si paže a předstíral unavené zívnutí. Zalétl pohledem k lavičce, na které sedávali starousedlíci, a polekaně zjistil, že jich tam pár pořád ještě sedí.

Smáli se, vstávali a loučili se, vtipkovali, nikam nespěchali. Někteří zalétli pohledem k Deemsovi a jeho partě, která se právě scházela, staříky na protější lavičce vesele přehlížela, mladá armáda obklopující svého krále. Jeden

z mladíků podal šéfu Deemsovi papírový sáček. Deems ho otevřel, vytáhl z něj obří obloženou bagetu a rozbalil ji. Jet ze svého místa ucítil, že je s tuňákem. Vrhл pohled na starousedlíky.

Pospěšte si.

Konečně se zvedl i poslední z nich. Jet s úlevou sledoval, jak Paras popadl velkou termosku na kávu, Prdelka zvedla papírové kalíšky a zamířili pryč, a na místě zůstaly poslední dvě osoby: slečna Izi a sestra Geeová. Ta se zvedla první, náruč plnou letáků, a odkráčela. Zbývala jen slečna Izi, podsaditá Portorikánka se světlou pletí a lesklými černými vlasy, vyprovázela sestru Geeovou smíchem, její kdákavý chichot zněl, jako když křída vrže po tabuli.

Běžte pryč, nabádal je Jet v duchu. Rychle, běžte!

Postarší Portorikánka se dívala za vzdalující se sestrou Geeovou, promnula si nos, poškrábala se v podpaží, zpražila hlouček narkomanů kolem Deemse pohledem a prohodila k němu cosi španělsky, což byla podle Jeta nějaká nadávka, a konečně se odloudala.

Starý muž dál postupoval vpřed. Tři metry. Když proplul kolem Jeta, usmál se na něho, silně páchl chlastem, vmísil se do kroužku heroinových smažek obklopujících Clemense a zmizel Jetovi z dohledu za rameny nervózních feťáků dožadujících se první denní dávky.

Jetův strach přerostl v paniku. Co to má ten dědek do prdele za lubem? Vždyť ho odprásknou.

Mladý policista s hrůzou čekal na výstřel, srdce mu bušilo jako splašené.

Nic. Kroužek se ani nehnuł. Mladíčci neklidně postávali kolem Deemse, dobírali si jeden druhého a vtipkovali.

Jet sebral z podstavce koště, začal ho postrkovat k hloučku, snažil se vypadat nenuceně, roztržitě zametal, cestou

sbíral odpadky, věděl, že jindy opatrný Deems si ho ani nevšimne, protože i on je zákazník. Když dozametal ke skupince, zůstal stát, aby si zavázal tkaničku, a koště odložil na zem. Ze svého místa u země a necelé tři metry od shluku těl viděl přímo do středu hloučku, který stál kolem Deemse a starého muže. Deems seděl na opěradle lavičky, ládoval se bagetou, povídal si s dalším klukem, společně se smáli. Ani jeden z nich nepostřehl, že nad nimi stojí Sačmen.

„Deemsi?“ promluvil stařík.

Clemens zvedl hlavu. Vypadal překvapeně, když před sebou uviděl vrávorat starého opilce.

„Sačmene! Chlape.“ Kousl do bagety, ukápla z ní majonéza a rajčata. V přítomnosti Sačmena byl odjakživa trochu v rozpacích. Ani ne tak kvůli jeho pití nebo chvastounství nebo přísným kázáním o drogách. Spíš kvůli vzpomínce na to, jak spolu docela nedávno za teplých jarních odpolední odpalovali na baseballovém hřišti míčky; byl to Sačmen, kdo ho naučil otočit se na pět níku a švihem poslat míč na domácí metu z více než stometrové vzdálenosti. To Sačmen ho naučil, jak se správně nadhazuje, jak se při náprahu opřít celou vahou o zadní nohu, jak natáhnout paži, když vypouští míček z ruky, jak míček pořádně sevřít, když mu chce dát faleš, a jak při odpalu zapojit nohy, aby celou váhu a sílu předal do míčku, a ne do ramene. To Sačmen z něj udělal baseballovou hvězdu. Clemens se stal předmětem zájmu bílých kluků v baseballovém týmu na střední škole Johna Jaye, žasli nad vyhledávači talentů, kteří riskovali život i končetiny, když se odvážili na zatuchlé, špinavé hřiště v Cause Houses, aby ho viděli při nadhozu. Ale to bylo v jiné době, když byl ještě malý a žil jeho dědeček. Teď

byl dospělý, bylo mu devatenáct a potřeboval prachy. A Sačmen byl jen osina v zadku.

„Jak je možný, že už vůbec nehraješ baseball, Deemsi?“ zeptal se Sačmen.

„Baseball?“ zopakoval mladík při přezvykování.

„Přesně tak. Baseball,“ přikývl stařec a pohupoval se.

„Teď mám rozehranou důležitější hru, Sačmene,“ opáčil Deems, mrkl na svoje přívržence a ukousl druhé velké sousto bagety. Chlapci se zasmáli. Deems zhltnul další sousto, sotva se na Sačmena podíval, a soustředil se na kapající bagetu, zatímco starý muž civěl a tupě mrkal.

„Nic důležitějšího než baseball není, Deemsi. To bys měl vědět. Když dojde na baseball, není na tomhle sídlišti povolanejšího borce, než jsem já.“

„Máš recht, Sačmene. Seš machr.“

„Nejlepší rozhodčí, jakýho todle sídliště kdy mělo,“ pronesl Sačmen hrdě a dál vrávorál. „To já nosím sýr. Ne Petr. Ani Pavel. Ani Ježíš. Já. To *já* ho nosím, chápeš. A já jsem ti žádnou baseballovou vomluvenku nedal, Deemsi Clemensi, kapišto? Páč to je to, co ti jde nejlíp. Tak jak to, že už nehraješ baseball?“

Clemens svíral v rukou obří bagetu, uchechtl se a opáčil: „Jdi se bodnout, Sačmene.“

„Neodpověděl jsi mi. Trénoval jsem tě, jak Pán káže. Učil jsem tě katechismus. To já tě naučil hrát.“

Deemsovi se vytratil úsměv ze rtů. Z hnědých očí mu zmizela veškerá vřelost; vystřídal ji temný, prázdný pohled. Na staříkovy kecy neměl dnes náladu. Dlouhými, tmavými prsty sevřel bagetu, až mu z ní na prsty vytekla majonéza a rajčatová šťáva. „Vysmahni, Sačmene,“ řekl. Olízl si prsty, znovu se zakousl do bagety a pošeptal vtip klukovi, který seděl na lavičce vedle něj, až oba vyprskli smíchy.

V tu chvíli Sačmen ustoupil a klidně sáhl do kapsy.

Když Jet, který o čtyři kroky dál pořád dřepěl s rukama na tkaničkách, ten pohyb uviděl, vyrazil ze sebe slova, která Deemsovi nakonec zachrání život. „Má bouchačku!“ zařval.

Clemens s plnou pusou tuňákové bagety instinktivně otočil hlavu k Jetovi.

V ten okamžik Sačmen vystřelil.

Kulka minula Deemsovo čelo, zasáhla ucho a urvala mu ho, a nakonec s řinkotem křísila do chodníku za ním. Výstřel měl takovou sílu, až to vypadalo, že Deemsovi ustřelil hlavu. Shodil ho z lavičky, přitom mu zaskočilo sousto tuňákové bagety a Deems se začal dusit.

Přistál na zádech na betonu, několikrát zakašlal, pak se převálil na břicho a začal lapat po dechu, snažil se zvednout na všechny čtyři, zatímco ohromení mladíci kolem něj se rozprchli a celé náměstí zachvátil zmatek; letáky se rozsypaly po zemi, matky rychle tlačily pryč kočárky, muž na vozíku odsvištěl, lidé s nákupními vozíky prchali a v panice odhazovali tašky s nákupem, skupina chodců se v hrůze rozutekla mezi poletujícími letáky, které jako by najednou byly všude.

Sačmen na Deemse znovu namířil, ale když uviděl, jak se na všech čtyřech dusí, rozmyslel si to. Najednou byl zmatený. Předešlou noc se mu zdálo o Hettie, jak na něho v zrzavé paruce ječí kvůli sýru, a on tady teď stojí nad Deemsem, ta zatracená bouchačka v jeho ruce jaksi vystřelila, a Deems před ním leží na zemi a sípá. Zatímco se na něj Sačmen díval, měl vidění.

Žádný člověk, pomyslel si, by neměl zemřít na kolenou.

Co nejrychleji přešel lavičku, nasedl na Deemse, který byl na všech čtyřech, a se zbraní v ruce na něm provedl

Heimlichův chvat. „Tudle jsem se naučil od jednoho holo-
lobrádka v Jižní Karolíně,“ zabručel hrdě. „Od bělocha.
Nakonec se stal felčarem.“

Celkový dojem při pohledu z kteréhokoliv místa na
náměstí, z blízké ulice a každého okna, které na plácek
směřovalo, celkem tří set padesáti, nebyl dobrý. Z dálky to
vypadalo, jako kdyby obávaného drogového vládce Deem-
se Clemense obskočil zezadu jako pes starý muž, tedy
Sačmen, a rajtoval na něm ve svém starém saku a hučce.

„Drsně ho vojel,“ prohlásila později slečna Izi, když celý
incident popisovala fascinovaným členům Společnosti za
samostatné Portoriko v Cause Houses. Společnost měla
jen dvě další členky, Eleanoru Sotoovou a Angelu Negro-
novou, ale ty si to ohromně užívaly, zvláště tu část o tom, jak
Deems vyplivl zbytek bagety, který podle slečny Izi vypa-
dal jako dvě mrňavá bílá varlata jejího bývalého manžela
Joaquina, když mu je polila rozehřátým olivovým olejem
poté, co ho našla chrápat v náruči své sestřenice Emelie,
která k nim přijela na návštěvu z Aguadilly.

Obcování nemělo dlouhého trvání. Deems měl hlídky
všude, včetně střech čtyř budov kolem náměstí, a ty se
rychle probraly k životu. Hlídači na střechách budovy
číslo 9 a 34 vystřelili ke schodišti, zatímco dvojice Deem-
sových dealerů, kteří vzali po výstřelu nohy na ramena,
se vzpamatovala a vyrazila k Sačmenovi. I když byl po-
řád opilý, postřehl, že se blíží. Pustil Deemse a rychle
na ně namířil hlaveň osmatřicítky. Oba znovu zdrhli,
tentokrát nadobro zmizeli v suterénu nedaleké budovy
číslo 34.

Sačmen se díval, jak utíkají pryč, opět zmatený. Se zbra-
ní v ruce se obrátil k Jetovi, který stál asi tři metry od něj,
vzpřímený a ztuhlý, s koštětem v ruce.